

คู่มือปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ ปีงบประมาณ 2567

นางสมปอง ราชย์

ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยฐานะชำนาญการพิเศษ

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คู่มือปฏิบัติงานรายบุคคล

นางสมปอง ราชี
ศึกษานิเทศชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานได้ดำเนินการจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินการตามภาระงาน ขอบข่ายการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ จุดเน้น นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของการนิเทศ วัตถุประสงค์ขอบข่าย การนิเทศ เป้าหมายการนิเทศ หลักการนิเทศ กระบวนการนิเทศ ปฏิทินการนิเทศ เขตปฏิบัติการนิเทศ คือ กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรศิรี อำเภอคีรีมาศ ตลอดจนรายชื่อโรงเรียนในสังกัดที่ได้รับมอบหมาย เมื่อได้ ดำเนินการนิเทศตามที่ได้กำหนดจะส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาอย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน และส่งผลถึงระบบการจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษา

เอกสารฉบับนี้จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศ ติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับศึกษานิเทศก์ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละงาน / กิจกรรมตามจุดเน้น 6 ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และเป็นเครื่องมือเสริมสร้างประสิทธิภาพ การนิเทศสถานศึกษาในสังกัดที่เกี่ยวข้องต่อไป

นางสมปอง ราชี
ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรศิรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
พฤษภาคม 2567

สารบัญ

เรื่อง หน้า	
ความเป็นมาและความสำคัญของการ	
นิเทศ.....	5
ขอบข่าย ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย.....	7
หลักการ.....	8
วิสัยทัศน์.....	8
พันธกิจ.....	8
เป้าหมาย.....	8
ยุทธศาสตร์การนิเทศ.....	9
ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ.....	10
วัตถุประสงค์ของการนิเทศ.....	10
กระบวนการนิเทศ.....	10
การนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context – Based)	11
ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรศิรี อำเภอกีรีมาศ.....	12
ภาคผนวก.....	13

สาระสำคัญของคู่มือปฏิบัติงานนิเทศ ติดตามและประเมินผล ของนางสมปอง ราชี

*****

ความเป็นมาและความสำคัญของการปฏิบัติงานนิเทศ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหารการศึกษาระบบการเรียนการสอนและ กระบวนการนิเทศการศึกษา สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศใช้กระตุ้น ยั่วยุ ทำทนาย ริเริ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นตรงตามสภาพความต้องการที่แท้จริงของการพัฒนา โดยผ่านครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งได้มีการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน ศึกษา ค้นคว้า เทคโนโลยีวิธีการนิเทศทั้งระบบการนิเทศภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาในปี 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่ มาตรฐานการศึกษาแล้วมีการประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือปรับปรุงมาตรฐานให้สูงขึ้นพร้อมที่จะรับการประเมินภายในและภายนอก การนิเทศการศึกษาจึงควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเพื่อให้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีขวัญกำลังใจและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รักษาไว้ และยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอยู่เสมอเป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและรองรับด้วยข้อมูลสารสนเทศเป็นกิจกรรมที่อยู่ในบรรยากาศของความร่วมมือร่วมใจเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้รับการนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ดึงศักยภาพของผู้รับการนิเทศมาใช้ และให้การยกย่อง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับมาตรฐานวิชาชีพหรือระดับคุณภาพครูของคุรุสภาให้สูงขึ้น นำไปสู่คุณภาพผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานของหลักสูตรตลอดจนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนได้ประชุมปรึกษาหารือและทำงานร่วมกันเกี่ยวกับการวางแผนกำหนดนโยบายสนับสนุนการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญในโรงเรียนที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจและให้การสนับสนุน ผู้บริหารโรงเรียนจะสนับสนุนครูผู้สอนโดยใช้กระบวนการบริหาร กล่าวคือ วางแผนสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จัดหาบริการและสวัสดิการในด้านต่าง ๆ สำหรับครู จัดให้ครูได้ทำงานตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้โอกาสครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสก้าวหน้าและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ผู้บริหารจะต้องแสวงหาวิธีการควบคุมที่เหมาะสม ครูให้การยอมรับและไม่เกิดความรู้สึกว่ากำลังถูกบังคับ ส่วนผู้นิเทศจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือครูได้โดยการเตรียมการต่าง ๆ ร่วมกับครู วินิจฉัยปัญหาและร่วมกันวางแผนปรับปรุงแก้ไข เสนอแนะการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกันประเมินผลการสอนซึ่งไม่ทำให้ครูเข้าใจว่าเป็นการประเมินตัวครู และร่วมกันวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น หรือปรับปรุงแก้ไขในด้านอื่น ๆ ต่อไป ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูหรือคุณภาพของนักเรียนนั้นทุกฝ่ายจะต้องสนใจและให้ความสำคัญหยิบยกขึ้นมาพิจารณาร่วมกันเสมอ บรรยากาศในการประชุมร่วมกันของผู้บริหารครูผู้สอนและผู้นิเทศ จะเป็นบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ที่ทุกคนให้

ความไว้วางใจ ให้ความเชื่อถือให้การยอมรับซึ่งกันและกันผู้บริหาร ผู้นิเทศ และคณะครูผู้สอนจะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยที่ผู้บริหารจะใช้กระบวนการบริหารอย่างรอบคอบ และผู้นิเทศจะใช้กระบวนการนิเทศด้วยความจริงใจร่วมกันให้การสนับสนุนช่วยเหลือเอื้ออำนวยให้ครูผู้สอนสามารถจัดการกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้นักเรียนเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพที่พึงประสงค์ในที่สุด สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารและผู้นิเทศจะต้องคำนึงถึงก็คือ ทั้งครูและผู้นิเทศจะดำเนินการพัฒนาไปในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพตลอดเวลา ส่วนผู้บริหารจะเดินอยู่ข้างหลังครูและผู้นิเทศ พร้อมทั้งจะรับผิดชอบและภาคภูมิใจในความสำเร็จของครูซึ่งคุณภาพของนักเรียนเป็นผลมาจากกระบวนการที่มีประสิทธิภาพต่าง ๆ เหล่านี้การดำเนินการตามโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งผลการเพิ่มขึ้นและการคงที่ของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในรายโรงเรียนและช่วงชั้น แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยภาพรวมทุกวิชาดังจะเห็นได้จาก ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนปีการศึกษา 2567 พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยร้อยละระดับเขตพื้นที่ลดลง และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรคีรี ทั้งด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากรและด้านผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาของเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทุกระดับ จึงได้กำหนดให้มีการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานซึ่งในปีงบประมาณ 2567 มีจุดเน้นที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ด้านพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ด้านการเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเลิศของครูนักเรียน และสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและผลการทดสอบระดับชาติให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ขอข้าย ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
นางสมปอง ราณี ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
มีหน้าที่รับผิดชอบงานส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและงานอื่น ๆ ดังนี้

ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้และงานอื่น ๆ ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูล และจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำเรื่องดังนี้
  - 1.1 ระบบข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ
  - 1.2 หลักการแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย
  - 1.3 แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย
2. โรงเรียนต้นแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดไฮสโคป (Hightscope)
3. การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางมอนเตสซอรี (Montessori)
4. วิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรสถานศึกษา
5. โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดและโรงเรียนอนุบาลประจำเขตพื้นที่ สนามเด็กเล่นพระยุคลบาท (โรงเรียนอนุบาลสุโขทัย และโรงเรียนอนุบาลคีรีมาศ(วัดบึง))
6. ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบและศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยเครือข่าย
7. พัฒนาหลักสูตรด้านทุจริต หน่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน ตามหลักสูตรปฐมวัยและหลักสูตรสถานศึกษา
8. เป็นวิทยากร และนิเทศ ติดตามและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนา
9. ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษากระดับปฐมวัยและบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย
10. ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
11. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
12. ส่งเสริมและพัฒนาจุดเน้น อ่านเขียนต้องได้
13. ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา นิเทศ ติดตามคุณภาพการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน / การศึกษาระดับปฐมวัย และบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรคีรี จำนวน 12 โรงเรียน
14. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

หลักการนิเทศ

เป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศนำไปปฏิบัติขณะทำการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

1. การนิเทศ ควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ
2. การนิเทศ ต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมาย
3. การนิเทศ เป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่
4. การนิเทศ เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร
5. การนิเทศ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกันสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีวิธีการทำงานที่ดีและสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้
6. การนิเทศ เป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน
7. การนิเทศ เป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึภภาคภูมิใจในวิชาชีพ ว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

วิสัยทัศน์ (การนิเทศการศึกษา)

นิเทศร่วมพัฒนา นำพา สู่มีดีคุณภาพ

พันธกิจ

1. ร่วมคิด ชี้แนะ พาทำเพื่อสร้างระบบการศึกษาปฐมวัยอย่างยั่งยืน
2. พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยเน้นการใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน
3. นิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับนโยบายการนิเทศ 100 %
4. นิเทศ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และการจัดการศึกษาระดับมาตรฐานสากล

เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. บุคลากรในสังกัดกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินระดับชาติ

3. เด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ตามเป้าหมาย

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1. ร้อยละ 100 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. ร้อยละ 100 ของ บุคลากรในสังกัดจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และออกแบบการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินระดับชาติ
3. ร้อยละ 100 ของเด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ยุทธศาสตร์การนิเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา

มาตรการ/กิจกรรม

- 1.วางแผน (Planning) ได้แก่ การคิด การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงาน และการวางโปรแกรมงาน
- 2.การพัฒนาระบบการนิเทศ (Organizing) ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การรวบรวมทรัพยากรด้านบุคลากร ข้อมูลและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ การดำเนินงาน การประสานงานและการพัฒนา โดยการนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context - Based) โดยการใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของผู้รับการนิเทศพร้อมมุ่งเน้นการระดมความคิดของผู้รับการนิเทศเพื่อย้อนดูพื้นฐาน ลดช่องว่างของระดับความรู้ของผู้รับการนิเทศแต่ละคนที่มีไม่เท่ากันและนำไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกันในที่สุดเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรด้านการจัดการจัดการตามมาตรฐานอย่างกัลยาณมิตรนิเทศ

มาตรการ/กิจกรรม

พัฒนาบุคลากรแกนนำ (Leading) ได้แก่ การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การจูงใจให้มีกำลังใจคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ การสาธิต การจูงใจ และให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้น ส่งเสริมกำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมและอำนวยความสะดวกในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การนิเทศการศึกษาและการใช้ผลการนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มาตรการ/กิจกรรม

การใช้ผลการนิเทศและผลการประเมินเพื่อการพัฒนา (Appraising) ได้แก่ การตัดสินใจการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญ คือ พิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใดและวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

1. ร้อยละ 100 ของโรงเรียนในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาจุดเน้นและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ
2. ร้อยละของผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน สูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ที่มีผลมาจากครูผู้สอนจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
3. ร้อยละ 100 ของโรงเรียนที่ได้รับการนิเทศ ติดตามและพัฒนาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมีผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วัตถุประสงค์ของการนิเทศ

1. เพื่อนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา จุดเน้นและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ
2. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และมีผลพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน สูงขึ้นตามเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัด
3. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศ ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้รับการนิเทศ

กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอน เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เป็นการสร้างสรรค์สัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครูกับผู้นิเทศ ทั้งครูและผู้นิเทศจะทำงานร่วมกันภายใต้บรรยากาศของความเป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีความไว้วางใจต่อกัน ให้ความเคารพนับถือและให้การยอมรับซึ่งกันและกันโดยผู้นิเทศจะอยู่ในฐานะเป็นผู้นำในการเตรียมการต่างๆ อย่างพร้อมเพรียง และร่วมกันวางแผนปรับปรุงการสอนอย่างชัดเจน เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติต่อจากนั้นก็จะเป็นการปฏิบัติการณ์ที่ครูให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ เมื่อได้ปฏิบัติการณ์ที่เสร็จสิ้นตามโครงการแล้วก็จะร่วมกันทำการประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ในการนิเทศการสอน ถ้าพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ทั้งครูและผู้นิเทศก็จะร่วมกันปรับปรุงแก้ไขและเตรียมการวางแผนใหม่ต่อไปการนิเทศการสอนเพื่ออำนวยการรักษาและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการสอนของครูมีหลายรูปแบบด้วยกัน กระบวนการนิเทศการสอนประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนด้วยกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2527, 13-15)

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ เป็นขั้นเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจวางแผน และกำหนดทางเลือกต่อไป

ขั้นที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผน คือ การพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดการเลือกการปฏิบัติรายละเอียดขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบที่สะดวกแก่การปฏิบัติและเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ

มีความจำเป็นสำหรับศึกษานิเทศก์ทุกคนต้องสร้างทักษะเหล่านี้ให้มีขึ้นประจำตัว เพราะถือได้ว่าเป็นกระบวนการหลักที่สำคัญ มีความจำเป็นต่อการนิเทศการศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้การนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศ สามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ นิเทศเพื่อตรวจสอบและเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา จากลักษณะดังกล่าวนี้ได้กำหนดวิธีการนิเทศออกเป็น 2 วิธี คือ นิเทศทางตรง หมายถึงการออกนิเทศด้วยตนเอง และนิเทศทางอ้อม หมายถึง การนิเทศด้วยการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรอื่นปฏิบัติการแทน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล

การประเมินผลเป็นขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงาน การรวบรวมปัญหาที่ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน เพื่อหาทางแก้ไข การประเมินขั้นสุดท้ายเป็นการเปรียบเทียบผลงานว่าบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด การรายงานผลเป็นงานขั้นตอนสุดท้ายที่ต้องปฏิบัติหลังจากกระบวนการนิเทศได้เสร็จสิ้นลงแล้วเพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและเผยแพร่ให้กว้างขวางต่อไป

การนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context – Based)

ผู้นิเทศได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context – Based) สำหรับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลในปี 2567 ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการนิเทศ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้นิเทศให้ผู้รับการนิเทศอภิปรายสถานการณ์ที่มีบริบทเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติงานประจำวันของตนเองที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ โดยอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มมีความหลากหลาย เช่น คละความสามารถ โดยผู้นิเทศเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ผู้รับการนิเทศจะเป็นผู้กำหนดในสิ่งที่ตนเองอยากพัฒนาหรือเรียนรู้ที่มีอยู่ในบริบทจากการวิเคราะห์ร่วมกัน จากนั้นให้ผู้รับการนิเทศแสดงความคิด (Think Aloud) แลกเปลี่ยนอภิปรายร่วมกันเพื่อแสดงถึงความรู้เดิมของตนและช่องว่างของความรู้ที่มีอยู่เดิมของสมาชิกในกลุ่ม (Knowledge Gaps) ซึ่งผู้รับการนิเทศจะได้ถกเถียงและแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มและร่วมมือกันตั้งเป้าหมายพัฒนากลยุทธ์ในการเข้าถึงเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ผู้นิเทศกระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในขั้นที่ 1 ซึ่งรวมถึงการค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆทั้งในและนอกชั้นเรียน เช่น ใบบความรู้ หนังสือเรียน เอกสาร ตำรา วรรณกรรม และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆซึ่งในขั้นตอนที่ 2 นี้ ผู้รับการนิเทศจะระบุดึงความแตกต่างในความเชื่อและสมมติฐานของตนเองและการใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการค้นพบคำตอบให้กับตน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้นิเทศให้ผู้รับการนิเทศร่วมกันอภิปรายในกลุ่มอีกครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นตลอดจนนำข้อมูลที่ได้นำมาแก้ไขสถานการณ์โดยผู้นิเทศจะคอยชี้แนะ ซึ่งผู้รับการนิเทศยังคงใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร อย่างต่อเนื่องในการวิพากษ์ ความคิดเห็นของกันและกันซึ่งสิ่งเหล่านี้จะพัฒนาทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์วิจารณ์ของผู้รับการนิเทศอีกด้วย ในตอนจบของขั้นตอนที่ 3 ผู้รับการนิเทศจะสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้และอภิปรายข้อมูลร่วมกัน ว่าสิ่งที่ได้จากการเรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร โดยผู้รับการนิเทศจะเป็นผู้ประเมินว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากการแก้ไขสถานการณ์

ขั้นตอนที่ 4 ผู้นิเทศให้ผู้รับการนิเทศสะท้อนคิดเกี่ยวกับในบทบาทของผู้รับการนิเทศในการเรียนรู้ และวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการทำงานกลุ่ม ผู้รับการนิเทศจะต้องสะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้รับความรู้ประสบการณ์อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร

กิจกรรมการนิเทศ

ดำเนินการนิเทศเพื่อพัฒนาพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. สสำรวจสภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้รับการนิเทศ (เดือนเมษายน - พฤษภาคม 2567)
2. ประชุมนิเทศผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนพัฒนาการนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context-based Learning) (เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2567)
3. สร้างสื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมการนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context-based Learning) (เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2567)
4. พัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบริบทเป็นฐาน (Context-based Learning) (เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2567)
5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (เดือนสิงหาคม - กันยายน)
6. นิเทศ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์เฉพาะของงาน / กิจกรรม ด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของผู้รับการนิเทศ (เดือนสิงหาคม - กันยายน)
7. สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นเลิศเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เดือนสิงหาคม - กันยายน)

ศึกษานิเทศก์ประจำกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพชรศรี

ที่	โรงเรียนที่รับผิดชอบ	ผู้นิเทศ	ตำแหน่ง
1	โรงเรียนบ้านยางเมือง	นางสมปอง ราชี	ศึกษานิเทศก์
2	โรงเรียนบ้านวังกร่าง		
3	โรงเรียนบ้านคลองน้ำเย็น		
4	โรงเรียนบ้านเนินพยอม		
5	โรงเรียนบ้านหนองกระดิ่ง		
6	โรงเรียนบ้านลำคลองยาง		
7	โรงเรียนบ้านปากคลองเรือ(โพธิ์โตนด)		
8	โรงเรียนบ้านเนินประตู		
9	โรงเรียนบ้านยางแหลม		
10	โรงเรียนวัดหนองกก		
11	โรงเรียนบ้านสามพวง(สามัคคีพิทยา)		
12	โรงเรียนบ้านตะเข้ชานสามัคคีวิทยา		

ภาคผนวก

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน